

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายรางวัลสุภาวีย์ เทวกุลฯ พ.ศ. 2549-2553
ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม

2.1.1 สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมหรือนักเขียน

2.1.2 วรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนของสังคม

2.1.3 วรรณกรรมมีอิทธิพลต่อสังคม

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับนวนิยาย

2.2.1 ความหมายของนวนิยาย

2.2.2 องค์ประกอบ

2.2.3 ประโยชน์และคุณค่า

2.3 ความรู้เกี่ยวกับรางวัลสุภาวีย์ เทวกุลฯ

2.3.1 ประวัติความเป็นมา

2.3.2 วัตถุประสงค์และคุณค่าของรางวัลสุภาวีย์ เทวกุลฯ

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม

2.4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับวรรณกรรมที่ได้รับรางวัล

โดยมีรายละเอียดดังเนื้อหาต่อไปนี้

2.1 แนวคิดที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม

2.1.1 สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมหรือนักเขียน

นักเขียนอยู่ในสังคมย่อมได้รับอิทธิพลจากสังคมทั้งด้านวัฒนธรรม ขนบประเพณี ศาสนา ปรัชญา และการเมือง สภาพการณ์ของปัจจัยเหล่านี้ย่อมเป็นสิ่งกำหนดโลกทัศน์และชีวิตทัศน์ของเขา การพิจารณาอิทธิพลของสังคมต่อนักเขียนควรให้ความสนใจว่านักเขียนได้รับอิทธิพลจากสังคมมาอย่างไร และเขามีท่าทีสนองตอบต่ออิทธิพลเหล่านั้นอย่างไร

วิภา กงกะนันทน์ (2537 : 72) ได้กล่าวว่าสังคมและวัฒนธรรมเป็นวัตถุดิบประการหนึ่งที่กวีหรือนักประพันธ์เลือกมาปรุงแต่งให้เป็นวรรณคดีว่า สังคมและวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อวรรณคดีมากระการแรกคือ ผู้สร้างวรรณคดีเป็นผลผลิตอย่างหนึ่งของสังคมและวัฒนธรรม ประการที่สอง ผู้อ่านก็เป็นผลผลิตอย่างหนึ่งของสังคมและวัฒนธรรมด้วยเช่นกัน ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม

จึงใกล้ขีดรากับจะแยก ออกจากกันไม่ได้ และเป็นเรื่องที่นักศึกษาวรรคตี่จะต้องคำนึงถึงอยู่เสมอ ยิ่งเมื่อพิจารณาสังคมและวัฒนธรรมในฐานะที่เป็นแหล่งของวัตถุดิบแล้ว เราจะพบว่านักเขียนบันเทิงคดีร้อยแก้วสมัยใหม่ โดยเฉพาะนักเขียนเรื่องสั้นและนวนิยาย มักนำวัตถุดิบมาจากวัฒนธรรมที่มีต่อตัวนักเขียน

ธานีวัฒน์ บุญโต (2542 : ง) กล่าวว่า สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมหรือนักเขียนในฐานะเป็นแหล่งรวมชีวิต วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ซึ่งนักเขียนยอมนำไปเป็นวัตถุดิบในการเขียนเสมอ และงานเขียนจะมีลักษณะเนื้อหารูปแบบอย่างไร ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญทางสังคมว่าขณะนั้นสภาพสังคมเป็นอย่างไร คนในสังคมประสงค์จะอ่านเรื่องราวประเภทใด ผู้เขียนก็ต้องสร้างงานนั้นเพื่อสนองความปรารถนาของผู้อ่านอยู่เสมอ อิทธิพลของสังคมที่มีต่อวรรณกรรมนั้นมีทั้งภายในและภายนอก คือ ทั้งเรื่องของรูปธรรม เช่น การแต่งกาย พฤติกรรมต่าง ๆ และอิทธิพลภายในนั้นคือ ความรู้สึกนึกคิดของคนในสังคมที่มีต่อแนวความคิดของนักเขียน

เมื่อมองวรรณกรรมโดยส่วนรวมแล้วก็พบว่าวรรณกรรมมีความสัมพันธ์กับสังคม แต่ละยุคแต่ละสมัยสังคมเปลี่ยนไปอย่างไรวรรณกรรมก็เปลี่ยนไปให้สอดคล้องกับสังคมนั้นด้วย และโดยทั่วไปแล้ว สังคมมักจะมีอิทธิพลต่อวรรณกรรม สังคมมีส่วนกระตุ้นหรือบังคับทั้งทางตรงและทางอ้อม ให้วรรณกรรมเดินไปในทิศทางที่สังคมกำหนด ลักษณะของวรรณกรรม แนวโน้มของวรรณกรรม ตลอดจนคุณค่าหรือความไร้สาระของวรรณกรรม ก็ด้วยอิทธิพลของสังคมที่แฝงเร้นอยู่ทั้งนั้น

ตรีศิลป์ บุญขจร (2547 : 16) กล่าวถึง นวนิยายกับสังคมไทยว่า นวนิยายในสังคมไทยเป็นรูปแบบวรรณกรรมที่เกิดขึ้นเพราะการเปลี่ยนแปลงคลี่คลายของสังคมโดยเริ่มจากการแพร่กระจายของวัฒนธรรมตะวันตกในสังคม ซึ่งนำรูปแบบนวนิยายเข้ามาในลักษณะวรรณกรรม “สำเร็จรูป” ด้วยวิธีการแปล และดัดแปลงจากเรื่องเดิมของตะวันตกในระยะแรก แต่ปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนให้นวนิยายอวกามเติบโตใหญ่ในสังคมไทยคือ การขยายตัวของการศึกษาไปสู่สามัญชนและวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปสู่โลก “สมัยใหม่” ซึ่งเจริญด้วยวิทยาการและเทคโนโลยี การศึกษาที่ขยายไปสู่สามัญชนทำให้เกิดนักอ่านที่ไม่ใช่ชนชั้นสูงเช่นแต่ก่อน คนเหล่านี้ต้องการบันเทิงคดีที่เป็นของตนเอง กล่าวถึงเรื่องราวชีวิตในสมัยของเขา บันเทิงคดีที่เขาสามารถไปร่วมจินตนาการหรือร่วมดำเนินชีวิตไปกับตัวละครได้โดยไม่ยากนัก เพราะฉะนั้นรูปแบบวรรณกรรมใหม่นี้จึงสอดคล้องกับวิถีชีวิตและความนึกคิดของผู้ที่ได้รับการศึกษา สังคมไทยจึงรับนวนิยายไว้แล้วค่อย ๆ พัฒนาให้มีลักษณะของตนเอง จนกลายเป็นรูปแบบวรรณกรรมสมัยใหม่ที่สำคัญรูปแบบหนึ่งในที่สุด ทั้งนี้เพราะยุคสมัยแต่ละยุค มนุษย์ย่อมมีทัศนคติต่อโลกและวิถีชีวิตอย่างหนึ่ง ซึ่งจะทำให้เขาสร้างรูปแบบศิลปะเฉพาะยุคสมัยของเขาขึ้น

พิชัย ศรีภูไฟ (2542 : 57-58) กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมว่า มนุษย์เป็นสัตว์สังคมและเป็นผู้สร้างวรรณกรรมนั้น มนุษย์ในสังคมหนึ่ง ๆ จะบันทึกเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมแต่ละยุคแต่ละสมัยเอาไว้อย่างละเอียด ดังนั้น วรรณกรรมจึงมีความสัมพันธ์กับสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ หนังสือมีอิทธิพลในการเสริมสร้างทัศนคติต่อบุคคลในสังคม ซึ่งมีผลในการเปลี่ยนแปลงลักษณะสังคมได้ ในทางกลับกัน สังคมก็มีอิทธิพลต่อหนังสือ เพราะนักเขียนซึ่งเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมต้องใส่ใจในเหตุการณ์บ้านเมือง ดังนั้น ความคิดเห็น ความรู้สึกที่นักเขียนมีส่วนร่วมสมัย ก็จะได้แสดงออกในเนื้อหาของหนังสือ หนังสือกับสังคมจึงมีบทบาทและอิทธิพลต่อกัน

จากแนวคิดข้างบนดังกล่าว สรุปได้ว่าสังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมหรือนักเขียนอย่างมาก นักเขียนเป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคม เป็นผู้สร้างวรรณกรรม ซึ่งย่อมนำสภาพสังคมปัจจุบันในการเขียน อิทธิพลของสังคมที่มีต่อวรรณกรรมนั้นมีทั้งภายใน เช่น ความรู้สึกนึกคิด และภายนอก เช่น การแต่งกาย

2.1.2 วรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนของสังคม

วรรณกรรมมีประโยชน์เช่นเดียวกับประวัติศาสตร์ คือบอกถึงความรู้สึกนึกคิดด้วย อย่างเช่น ลิลิตตะเลงพ่าย เป็นต้น วรรณกรรมเป็นเรื่องที่ให้ประโยชน์ในด้านการแสดงภาพสังคม เหตุการณ์บุคคลและอื่น ๆ ได้อย่างกว้างขวาง

นวนิยายเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งที่สามารถสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมเป็นอย่างดี ดังที่ไพโรจน์ บุญประกอบ (2526) กล่าวว่าวรรณกรรมเป็นกระจกสะท้อนความเป็นไปของสังคม เป็นคั่นมองแห่งยุคสมัย การศึกษาสภาพสังคมในยุคใดสมัยใดก็ตาม จำเป็นต้องศึกษาวรรณกรรม ในยุคนั้นด้วย จึงจะได้ข้อสรุปซึ่งมีลักษณะรอบด้านและสมบูรณ์ ทั้งนี้เพราะนักเขียนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม อยู่ในขอบข่ายของสังคม เมื่อนักเขียนสร้างวรรณกรรมก็สะท้อนภาพสังคมออกมาทั้งโดยเจตนาและไม่เจตนา นวนิยายจึงเป็นที่สนใจของนักวิจัยต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง

สิริรัตน์ พุ่มเกิด (2538 : 9) กล่าวว่าวรรณกรรมทำหน้าที่ในการสื่อสารทางสังคมเมื่อมีความเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ดีหรือความเปลี่ยนแปลงในด้านของการสื่อสารทางสังคมที่ดี ย่อมจะต้องมีผลกระทบต่อวรรณกรรม และอาจนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงทางวรรณกรรมได้ด้วย วรรณกรรมเป็นงานสร้างสรรค์ของมนุษย์ จึงมีความสัมพันธ์กับสังคมและสิ่งแวดล้อม เพราะสังคมและสิ่งแวดล้อม ย่อมมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดของผู้รังสรรค์วรรณกรรมและแสดงออก ในบางส่วนของวรรณกรรม จึงอาจกล่าวได้ว่า วรรณกรรมเป็นงานที่อยู่ใต้อิทธิพลของเงื่อนไขและปัจจัยต่าง ๆ ของสังคม ทั้งรูปแบบและเนื้อหาของวรรณกรรมย่อมผูกพันอยู่กับสังคม เป็นปัจจัยที่เอื้อแก่กันและกัน

วิทย์ ศิวะศรียานนท์ (2514 : 61) กล่าวถึงลักษณะของเรื่องราวที่ปรากฏในวรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ดังต่อไปนี้

1. เรื่องที่ว่าด้วยพฤติกรรมของบุคคลหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตส่วนตัว การดำเนินชีวิต และเหตุการณ์ภายนอกที่มากระทบกระทั่งบุคคลนั้น
2. เรื่องราวที่ว่าด้วยความชัดเจนของชีวิต มนุษย์ในฐานะที่เป็นมนุษย์ ได้แก่ปัญหาธรรมชาติของชีวิต เช่น ปัญหาเรื่องความตาย โชคชะตา บุญบาป พระเจ้าหรืออำนาจสูงสุดในโลก และความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์เป็นต้น
3. เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสังคม
4. เรื่องธรรมชาติภายนอก เช่น สัตว์ พืชพันธุ์ และสิ่งที่ปราศจากชีวิต อันเป็นเวทีสำหรับการแสดงบทบาทต่าง ๆ ของมนุษย์
5. เรื่องที่เกี่ยวกับสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ศิลปะ วรรณคดี อุตสาหกรรม เป็นต้น

สมพร มั่นตะสูตร (2524 : คำนำ) กล่าวว่าวรรณกรรมเป็นสิ่งสะท้อนภาพชีวิตและสังคม เพราะในวรรณกรรมล้วนแต่ชี้ให้เห็นความเป็นไปต่าง ๆ ของคนในสังคมในแต่ละยุค ที่นักเขียนได้สรรสร้างงานเขียนของตนไว้ให้ปรากฏ การศึกษาวรรณกรรมจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะได้ศึกษาสภาพชีวิตและสังคมทั้งที่ปรากฏอยู่ในพงศาวดารและประวัติศาสตร์ และอาจจะมียางแฉ่งที่ปรากฏอยู่เฉพาะในวรรณกรรม ความรู้ที่ได้ศึกษาจากวรรณกรรมผสมผสานกับความรู้จากการศึกษาประวัติศาสตร์ จะทำให้ผู้อ่านได้เห็นแง่มุมต่าง ๆ ของสภาพสังคมและวัฒนธรรมดียิ่งขึ้น

อิงอร สุพันธุ์วณิช (2551 : คำนำ) กล่าวว่า วรรณกรรมกับสังคมมีความเกี่ยวข้องกันหลายลักษณะ คือ วรรณกรรมจะสะท้อนสังคมให้เรารับรู้ว่าจะเกิดสิ่งใด ๆ ขึ้นในสังคมขณะนั้น ในขณะที่สังคมอาจมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมได้ และวรรณกรรมก็อาจส่งอิทธิพลต่อสังคมได้เช่นกันแต่ส่วนใหญ่แล้ว วรรณกรรมจะเป็นเครื่องสะท้อนสังคมได้ดี ในที่นี้ผู้เขียนเลือกตัวอย่างจากนวนิยาย เพราะมีขนาดยาวพอที่จะสะท้อนเรื่องได้มากมาย

สรุปได้ว่า วรรณกรรมเป็นงานเขียนที่ชี้ให้เห็นสภาพความเป็นอยู่ของคนในสังคม สะท้อนภาพชีวิตต่าง ๆ โดยวรรณกรรมให้ผู้อ่านรับรู้ ซึ่งวรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนสังคม

2.1.3 วรรณกรรมมีอิทธิพลต่อสังคม

พิชัย ศรีภูไฟ (2542 : 105) กล่าวว่า วรรณกรรมกับสังคมมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด มนุษย์เป็นผู้สร้างวรรณกรรมและได้บันทึกเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมแต่ละยุคแต่ละสมัยเอาไว้ ดังนั้น เราจึงดูวรรณกรรมได้จากสังคม ในทำนองเดียวกันก็ดูสังคมได้จากวรรณกรรม นอกจากวรรณกรรมมีความสัมพันธ์กันกับสังคมแล้ว ยังมีบทบาทและอิทธิพลต่อกันและกันอีกด้วย วรรณกรรมมีอิทธิพลในการเสริมสร้างทัศนคติต่อบุคคลในสังคม ซึ่งจะมีผลในการเปลี่ยนแปลงลักษณะสังคมได้ ขณะเดียวกัน นักเขียนซึ่งเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมก็ย่อมแสดงความรู้สึก และความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมนั้น ๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ตรีศิลป์ บุญขจร (2547 : 7) กล่าวว่า วรรณกรรมหรือนักเขียนมีอิทธิพลต่อสังคม ผู้มีทัศนะกว้างไกลกว่าคนธรรมดา อาจเพราะมีความเข้าใจและเข้าถึงสภาพของมนุษย์และสังคม นักเขียนสามารถเข้าใจโลกและมองสภาพความเป็นจริงได้ลึกกว่าคนทั่วไปมองเห็นด้วยทัศนะที่กว้างไกลและลุ่มลึก อิทธิพลของวรรณกรรมต่อสังคมอาจเป็นไปได้ทั้งด้านอิทธิพลภายนอก เช่น การแต่งกาย หรือการกระทำตามอย่างในวรรณกรรม และอิทธิพลภายในทางความคิด การสร้างค่านิยมรวมทั้งความรู้สึกนึกคิด นักเขียนจึงมีบทบาทในฐานะผู้นำ แนวคิดของสังคมและผู้นำทางวัฒนธรรมที่สำคัญยิ่ง

รีนฤทัย สัจจพันธุ์ (2544 : 109) กล่าวถึงวรรณกรรมกับสังคมว่า เมื่อมองวรรณกรรมโดยส่วนรวมแล้ว ก็พบว่า วรรณกรรมมีความสัมพันธ์กับสังคมแต่ละยุคแต่ละสมัย สังคมเปลี่ยนไปอย่างไรวรรณกรรมก็เปลี่ยนไปให้สอดคล้องกับสังคมนั้นด้วย และโดยทั่วไปแล้วสังคมมักจะมีอิทธิพลต่อวรรณกรรม สังคมมีส่วนกระตุ้นหรือบังคับทั้งทางตรงและทางอ้อมให้วรรณกรรมเดินไปในทิศทางที่สังคมกำหนด ลักษณะของวรรณกรรม แนวโน้มของวรรณกรรมตลอดจนคุณค่าหรือความไร้สาระของวรรณกรรม ก็มีอิทธิพลของสังคมที่แฝงเร้นอยู่ทั้งนั้น

ดังนั้น สามารถสรุปแนวคิดด้านความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมได้ว่า

1. ชีวิตและสังคมเป็นบ่อเกิดของวรรณกรรม และวรรณกรรมมีส่วนพัฒนาแนวทางของสังคม การดำเนิน และวิธีการแก้ไขของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม
2. วรรณกรรมเป็นกระจกส่องภาพของสังคมในแต่ละยุคและบันทึกไว้เป็นหลักฐานเพื่อให้คนรุ่นหลังได้มองเห็นชีวิตในบางแง่มุมที่ประวัติศาสตร์มิได้บันทึกไว้
3. บทบาทของวรรณคดีหรือวรรณกรรมมีอิทธิพลต่อสังคม หมายถึง ผู้สร้างผลงานวรรณกรรมมีเป้าหมายในการสร้างวรรณกรรมเพื่อสนับสนุนส่งเสริมระบบสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจและการเมือง อย่างที่กล่าวถึง ปัจจัยกว้าง ๆ ที่ทำให้เกิดนวนิยาย มีสังคม มนุษย์ ธรรมชาติ เป็นต้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ใกล้ชิดกับคนเรา สิ่งเหล่านี้ทำให้คนเราเกิดความรู้สึก ได้รับประสบการณ์พบกับปัญหาต่าง ๆ
4. สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมหรือนักเขียนในฐานะที่เป็นแหล่งรวมชีวิตวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ซึ่งนักเขียนย่อมจะนำไปเห็นวัตถุดิบในการเขียนเสมอ และงานเขียนจะมีลักษณะเนื้อหา

สรุปว่า วรรณกรรมมีความสัมพันธ์กับสังคมเป็นอย่างมาก เพราะเป็นผลงานของมนุษย์ ซึ่งเป็นผู้สร้าง ผู้สร้างงานเขียนวรรณกรรมนอกจากถ่ายทอดประสบการณ์หรือความรู้สึกความคิดเห็นของตนเองในวรรณกรรมไปแล้ว ยังได้บ่งบอกถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหรือความเป็นอยู่ของคนในสังคมในสมัยนั้น ๆ ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับนวนิยาย

นวนิยายเป็นรูปแบบบันเทิงคดีสำคัญประเภทหนึ่ง มีเนื้อหาใกล้เคียงกับชีวิตความเป็นจริง ให้ความสนุกสนานต่อผู้อ่าน แล้วได้ทำหน้าที่สะท้อนภาพสังคมปัจจุบันมีนักวิชาการหลายคนกล่าวถึง นวนิยาย ดังต่อไปนี้

2.2.1 ความหมายของนวนิยาย

อิงอร สุพันธุ์วณิช (2551 : 1) กล่าวว่า นวนิยาย หมายถึง นิยายแบบใหม่มาจากภาษาอังกฤษ ว่า Novel คำนี้ใช้เป็นครั้งแรกเพื่อเรียกนิยายสร้างใหม่ของบอคาจิโอ (Boccaccio) ที่แต่งขึ้นเมื่อราว ค.ศ. 1338-1340 ในศตวรรษที่ 18 แดเนียล เดอโฟ (Daniel Defoe) นักเขียนชาวอังกฤษเขียนเรื่อง โรบินสัน ครูโซ (Robinson Crusoe) ขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1719 ส่วนนวนิยายไทยนั้น เพิ่งเริ่มขึ้นในปลายรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ส่งพระราชโอรส ขุนนางและสามัญชนบางคนไปศึกษาต่อต่างประเทศ เมื่อเจ้านายและสามัญชนที่ได้รับการศึกษากลับจากต่างประเทศ ก็นำรูปแบบการประพันธ์แบบใหม่เข้ามาด้วย นั่นก็คือนวนิยาย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2546 (2542 : 564) ให้ความหมายของคำว่า นวนิยายไว้ว่า หมายถึง บันเทิงคดีร้อยแก้วขนาดยาวรูปแบบหนึ่ง มีตัวละคร โครงเรื่อง เหตุการณ์ในเรื่อง และสถานที่ ที่ทำให้เนื้อเรื่องมีความสมจริง เช่น เรื่องหญิงคนชั่ว ของ ก. สุรางคนางค์ เรื่องผู้ชนะสิบทิศ ของ ยาขอบ เรื่องสี่แผ่นดิน ของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เรื่องเรือนมุนษย์ ของ กฤษณา อโศกสิน ถ้ามีขนาดสั้น เรียกว่านวนิยายขนาดสั้น เช่น เรื่องดรรชนีนาง ของอิงอร เรื่องสร้อยทองของ นิमित ภูมิถาวร

ตรีศิลป์ บุญขจร (2547 : 1) กล่าวว่า นวนิยายเป็นรูปแบบบันเทิงคดีที่ไทยเรารับมาจาก ตะวันตกและมีลักษณะแตกต่างไปจากบันเทิงคดีมาแต่เดิม ปัจจุบันนวนิยายเป็นที่แพร่หลายอย่างกว้างขวางจนกลายเป็นบันเทิงคดีสำคัญประเภทหนึ่ง

วนิดา บำรุงไทย (2544 : 9) กล่าวว่า นวนิยายเป็นวรรณกรรมบันเทิงคดี (Fiction) รูปแบบหนึ่งซึ่งเป็นที่นิยมอ่านกันอย่างแพร่หลายในโลกปัจจุบันเป็นเวลายาวนานกว่าศตวรรษ แม้ในยุคโลกาภิวัตน์ที่ก้าวไกลอย่างรวดเร็วและรุนแรงด้วยกระแสของเทคโนโลยีการสื่อสารที่พัฒนาเข้ามาพร้อมด้วยสื่อประสิทธิภาพสูงอันหลากหลาย ซึ่งมีผู้ค้างข้อสังเกตว่า อาจจะเข้าสวมบทบาทแทนสื่อสิ่งพิมพ์หรือวรรณกรรมรูปเล่ม อย่างไรก็ตาม ณ วันนี้ การผลิตและการอ่านวรรณกรรมประเภทนี้ ทั้งในแง่ของการให้ความเพลิดเพลิน ผ่อนคลายอารมณ์ตลอดจนการปลูกฝังค่านิยม และการให้สาระแนวคิดต่าง ๆ จึงยังคงเป็นสิ่งที่สังคมโลกต้องให้ความสนใจ

เถกิง พันธุ์เถกิงอมร (2541 : 3) กล่าวว่า นวนิยายเป็นวรรณกรรมร้อยแก้วประเภทบันเทิงคดี หรือ “เรื่องสมมุติ” (Fiction) ขนาดยาวที่เขียนให้ใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด โดยคำนึงถึงความสมจริง และความสมเหตุสมผล ผู้เขียนจะลองภาพชีวิตและบุคลิกลักษณะของบุคคลจริงมาเป็น

บุคลิกลักษณะของตัวละคร แต่ตัวละครนั้น ๆ มิใช่บุคคลจริง แต่ได้รับการปรุงแต่งหรือดัดแปลงด้วยเทคนิควิธีการเขียน และมืองค์ประกอบของเรื่องสมมุติ อันมิใช่เรื่องจริงอีกต่อไปเพราะหากเรื่องที่เขียนขึ้นมีลักษณะเป็นเรื่องจริงของบุคคลจริงทั้งหมด ก็จะกลายเป็นงานเขียนที่เป็นเรื่องไม่สมมุติ หรือ “สารคดี” (Non-fiction)

วิภา กงกะนันทน์ (2537 : 1) กล่าวว่า คำว่า “นวนิยาย” นี้ นักวิชาการด้านวรรณคดีศึกษาของไทยยอมรับกันแล้ว ว่าเป็นคำที่ใช้ในความหมายตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Novel” เช่น รายชื่อวิชา “นวนิยายและเรื่องสั้นของไทย” ในหลักสูตรระดับปริญญาตรีของคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งเปิดสอนมากกว่า 20 ปีแล้ว มีชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า “Thai Novel and short stories”

กาญจนา วิชญาปกรณ์ (2534 : 12) กล่าวว่า นวนิยายคือเรื่องสมมุติ (Fiction) ประเภทร้อยแก้วขนาดยาว ซึ่งเล่าเหตุการณ์เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ในสังคม แม้จะเป็นเพียงเรื่องสมมุติแต่ก็มีความสมจริงที่มาจากการวางลักษณะของตัวละคร เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวละคร พฤติกรรม อารมณ์ ความรู้สึก ความคิดที่ตัวละครแสดงออกเมื่อพบปัญหา หรือเผชิญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งนี้เพราะผู้เขียนได้จินตนาการบุคคลและเหตุการณ์ต่าง ๆ จากเค้าความจริงที่พบเห็นอยู่ในชีวิตประจำวันความสมจริงของนวนิยายนี้จะปรากฏจากการรับรู้และรับรสของผู้อ่าน คือ ผู้อ่านจะเกิดอารมณ์สะท้อนใจคล้ายตามตัวละคร และเหตุการณ์ในเรื่องราวกับผู้อ่านประสบการณ์นั้นด้วยตนเอง

จากดังกล่าวมา สรุปได้ว่า นวนิยายเป็นวรรณกรรมบันเทิงคดีประเภทหนึ่ง ที่รับมาจากตะวันตก เน้นให้ความเพลิดเพลิน และได้รับความนิยมจากประชาชน

2.2.2 องค์ประกอบ

เถกิง พันธุ์เถกิงอมร (2541 : 11-17) ได้สรุปองค์ประกอบของ นวนิยาย ว่าเป็นที่ผสมผสานอย่างได้สัดส่วน ให้กลายเป็นเรื่องแต่งที่สมบูรณ์พร้อม จนกลายเป็นนวนิยายเรื่องหนึ่ง องค์ประกอบของ นวนิยายประกอบด้วยแก่นเรื่อง โครงเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา ฉาก และบรรยากาศ และรูปแบบการเล่าเรื่องหรือมุมมอง

1. แก่นเรื่อง

แก่นเรื่องหรือ Theme หมายถึง ทรศนะ เจตนารมณ์หรือวัตถุประสงค์ของผู้เขียน ที่มุ่งแสดงต่อผู้อ่านโดยแฝงอยู่ในเนื้อหาของนวนิยายนั้น ๆ แก่นเรื่องเปรียบเสมือนหัวใจของเรื่องเพราะว่าเป็นแกนหลักในการเขียนที่ผู้เขียนใช้ในการวางโครงเรื่อง สร้างตัวละคร สร้างฉากและบรรยากาศ รวมไปถึงกลวิธีการเล่าเรื่องด้วย

แก่นเรื่องในนวนิยายจะไม่ปรากฏชัดเจน เหมือนแก่นเรื่องในเรื่องสั้นหรือนิทานต่าง ๆ ซึ่งจะแสดงทรศนะ เจตนารมณ์หรือวัตถุประสงค์ไว้ที่ท้ายเรื่องทำนองว่า “นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า...” ขณะที่ไม่มีนวนิยายหรือเรื่องสั้นเรื่องใดปิดท้ายเรื่องว่า “นวนิยายเรื่องนี้มีทรศนะว่า...” “นวนิยายเรื่องนี้มีเจตนารมณ์ว่า...” หรือ “เรื่องสั้นเรื่องนี้แสดงอุทาหรณ์ว่า...” จึงเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้อ่านจะต้องตีความและหยิบยกสาระเอาเองว่าแก่นเรื่องของนวนิยายเรื่องนั้นคืออะไร

จึงกล่าวได้ว่า แก่นเรื่องคือความคิดหรือความหมายกลางของเรื่อง แก่นเรื่องจะทำหน้าที่รวมประเด็นต่าง ๆ ของโครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก มุมมอง สัญลักษณ์และส่วนประกอบอื่น ๆ ของเรื่องให้เป็นจุดเดียวกัน นวนิยายบางเรื่องจะกล่าวถึงแก่นเรื่องอย่างชัดเจน

2. โครงเรื่อง

โครงเรื่องหรือพล็อตเรื่อง (Plot) เป็นกลวิธีการนำเสนอเรื่องราวหรือเหตุการณ์ในนวนิยายตามลำดับความเหมาะสมเป็นฉาก ๆ เป็นตอน ๆ ตามที่ผู้เขียนได้วางแผนไว้ การเสนอเรื่องราวเป็นฉากหรือเป็นตอนไม่จำเป็นจะต้องเรียงตามลำดับเวลา แต่อาจสลับเวลาหรือสลับเหตุการณ์ รวมทั้งการเสนอย้อนหลังหรือเสนอล่วงหน้าก็ได้

เป็นข้อเท็จจริงที่ว่า ไม่ว่านวนิยายจะประกอบด้วยจำนวนหน้าเป็นร้อยหรือเป็นพัน จะมีเนื้อหาที่อยู่ในรูปของโครงเรื่องทั้งสิ้น ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อดึงดูดความสนใจและสร้างความตื่นเต้นแก่ผู้อ่าน ชวนให้ติดตามเรื่องอย่างกระหายใคร่รู้และอาจคาดเดาถึงเรื่องราวในตอนจบ

3. ตัวละคร

ตัวละคร หรือ Character หมายถึง ผู้ประกอบพฤติกรรมตามเหตุการณ์ในเรื่องหรือเป็นผู้ได้รับผลจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามโครงเรื่องที่คุณเขียนกำหนดขึ้น ตัวละครที่ดีต้องมีความสมจริงเหมือนบุคคลจริง ทั้งความรู้สึกนึกคิด อารมณ์และการกระทำ ตลอดจนคำพูด ซึ่งผู้เขียนนำต้นแบบมาจากบุคคลจริง ๆ แล้วหล่อหลอมเป็นบุคลิกลักษณะของตัวละครแต่ละตัว

ตัวละครในนวนิยายจะมีสองประเภทใหญ่ ๆ คือ ประเภทไม่เปลี่ยนแปลงบุคลิก (Static Character หรือ Flat Character) และประเภทเปลี่ยนบุคลิก (Changing Character หรือ Dynamic Character) ตัวละครสองประเภทยังแยกประเภทตามบทบาทและความสำคัญในเรื่องเป็นตัวละครเอกหรือตัวละครสำคัญ (Major Character) และตัวละครรอง (Static Character) อีกด้วย

4. บทสนทนา

บทสนทนาหรือ Dialogue หมายถึงคำพูดโต้ตอบของตัวละครในเรื่อง เพราะตัวละครจำเป็นต้องมีการสื่อสารระหว่างกันและกัน เพื่อแสดงความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ ทัศนคติและความต้องการ และไม่ต้องการต่าง ๆ ตัวละครแต่ละตัวต้องมีบทสนทนาที่เป็นจริง เหมาะสมกับฐานะ อาชีพ ระดับการศึกษา ตลอดจนบุคลิกลักษณะและอุปนิสัยที่ไม่เหมือนกัน รวมทั้งอารมณ์และความรู้สึกในขณะที่แสดงบทบาทนั้น ๆ ในเรื่อง

บทสนทนาที่ดีนอกจากมีความสมจริง สอดคล้องกับฐานะและลักษณะนิสัยของตัวละครดังกล่าวแล้ว ยังจะต้องมีส่วนช่วยในการดำเนินเรื่อง โดยการใช้บทสนทนาแทนการบรรยาย คือทำให้เรื่องดำเนินต่อไปได้รวดเร็วขึ้น และไม่น่าเบื่อกับการบรรยายที่ยืดยาวของผู้เขียน และมีส่วนช่วยให้ผู้อ่านได้รู้จักตัวละครในเรื่อง ทั้งรูปร่างลักษณะ นิสัยใจคอ ยิ่งไปกว่านี้ยังมีส่วนช่วยให้เรื่องน่าอ่าน น่าสนใจ และมีชีวิตชีวขึ้น โดยเฉพาะบทสนทนาที่คมคายและมีอารมณ์ขัน ในการเขียนบทสนทนา

ของตัวละคร จึงมีหลักอยู่ว่า นักเขียนที่ดีจะต้องทำให้ตัวละครพูดโดยตัวละครเอง อย่าให้ผู้อ่านรู้สึกว่าเป็นคำพูดของนักเขียน นักเขียนจะต้องมีอำนาจที่จะเข้าไปสิงอยู่ในตัวละครพิจารณาหัวใจของตัวละคร จะต้องพูดภาษาของคนได้ทุกชนิด ซึ่งจะทำให้ตัวละครแยกออกจากกัน ไม่ใช่ตัวละครทั้งเรื่องพูดเหมือนกันหมด ตัวละครก็จะเป็นสิ่งที่มีชีวิตขึ้น

บทสนทนาโดยทั่วไปเป็นคำพูดระหว่างตัวละครสองตัวขึ้นไป แต่มีบทสนทนาอีกประเภทหนึ่งที่เป็นคำพูดของตัวละครเพียงตัวเดียว มีลักษณะเป็นการพูดเองเออเอง ที่เรียกว่า บทพูดเดี่ยว (Monologue) และถ้าเป็นการพูดในใจเรียกว่า บทพูดเดี่ยวในใจ (Interior Monologue) อาจเป็นความคิดคำนึง การรำพึงรำพัน การปรารภกับตัวเอง ศัพท์วรรณกรรมใช้ว่า กระแสสำนึก (Stream of Consciousness) บทสนทนาประเภทนี้มีปรากฏในนวนิยายทั่วไป ทั้งนวนิยายไทยและนวนิยายชาติต่าง ๆ

5. ฉากและบรรยากาศ

ฉาก (Setting) ในนวนิยายและเรื่องสั้นยืมมาจากศัพท์การละครเช่นเดียวกับคำว่า ตัวละคร แต่ฉากในนวนิยายและเรื่องสั้นต่างจากฉากบนเวทีละคร เพราะฉากได้แก่ สิ่งแวดล้อมทั้งหมดของตัวละคร ไม่ใช่เฉพาะสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่เราแลเห็นเมื่อเข้าไปชมการแสดงละครเท่านั้น

ฉากจึงหมายถึงสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์หรือตัวละครแสดงพฤติกรรม เช่น นักเรียนทะเลาะวิวาทถึงขั้นชกต่อยกันในห้องเรียน ห้องเรียนก็คือฉาก ฉากใช้เป็นภูมิหลังในการเล่าเรื่องของผู้เขียน ฉากจะเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้นวนิยายมีความสมจริง

ส่วนบรรยากาศ หรือ Atmosphere คือ กลิ่น เสียง แสง สี และสัมผัสอื่น ๆ ที่สามารถทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์และความรู้สึกคล้อยตาม หรือเห็นภาพของเหตุการณ์และพฤติกรรมของตัวละครเด่นชัดขึ้น ดังนั้น การที่ให้อัดฉากและบรรยากาศที่สมจริงและสมเหตุสมผล ผู้เขียนจะต้องมีความรู้จริง และมีประสบการณ์เกี่ยวกับฉากและบรรยากาศที่จะใช้หรือบรรยายในฉากนั้น ๆ ประการสำคัญคือจะต้องไม่ผิดข้อเท็จจริง

ฉากและบรรยากาศที่ดีในนวนิยายจึงควรมีลักษณะสองประการ คือ สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง และมีส่วนช่วยสร้างบรรยากาศในเรื่อง เช่น บ้านร้างที่มีใยแมงมุมจับอยู่ตามห้อง ฝุ่นจับหนาเตอะตามพื้นและผนังน่าจะเป็นบ้านที่น่ากลัว คือที่มีพายุ ฝนตกหนัก สมเป็นฉากและบรรยากาศของเหตุการณ์ร้าย อีกประการหนึ่ง คือ มีความถูกต้องตามสภาพความเป็นจริง ฉากที่มีความถูกต้องตามสภาพภูมิศาสตร์และเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ จะช่วยส่งเสริมให้นวนิยายมีคุณค่าเพิ่มขึ้น ตรงกันข้ามจุดอ่อนของฉากในบางเรื่อง จะทำให้เรื่องนั้นมีคุณค่าลดลง

จากที่ยกมาจะเห็นได้ว่า ไม่ว่าจะป็นโครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก บทสนทนา เป็นองค์ประกอบของนวนิยายอย่างสำคัญและขาดไม่ได้ องค์ประกอบของนวนิยายจะต้องปรากฏเป็นภาพ ทั้งพฤติกรรม ความรัก ความทุกข์ และความสุขของตัวละครจะนำผู้อ่านเข้าสู่จินตนาการ สามารถให้ความเพลิดเพลินต่อผู้อ่าน นวนิยายจึงเป็นความนิยมจากประชาชน ซึ่งจะสามารถช่วยให้ผู้วิจัยมีแนวทางการศึกษาวิจัยนวนิยายในด้านองค์ประกอบของนวนิยายให้ชัดเจนมากขึ้น

ไพโรจน์ บุญประกอบ (2539 : 116-211) ได้สรุปถึงองค์ประกอบของนวนิยายดังต่อไปนี้

1. แก่นเรื่อง

แก่นเรื่องเป็นองค์ประกอบที่เป็นสาระสำคัญแฝงอยู่ในเหตุการณ์ การกระทำและคำพูดของตัวละคร สาระสำคัญดังกล่าวนี้ต้องมีความเป็นหนึ่งเดียวกัน ควบคุมการดำเนินเรื่องทั้งหมด และให้ความหมายแก่นเรื่องนั้น ๆ เป็นส่วนที่ผู้เขียนแสดงความคิดและความเข้าใจของตนเกี่ยวกับชีวิตและพฤติกรรมของมนุษย์

2. โครงเรื่อง

โครงเรื่องหมายถึงการเรียงลำดับเหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่องเพื่อให้ได้ผลตามที่ต้องการผลตามที่ต้องการนี้คือแก่นเรื่องที่ผู้เขียนประสงค์จะสื่อสารไปยังผู้อ่านนั่นเอง โครงเรื่องนวนิยายต่างจากโครงเรื่องสั้น เพราะตามลักษณะของเรื่องสั้นนั้น มักจะมีโครงเรื่องเดียว แต่นวนิยายนอกจากจะมีโครงเรื่องใหญ่แล้ว ยังมีโครงเรื่องย่อยได้อีก โครงเรื่องย่อยคือ โครงเรื่องย่อยที่ซ้อนกันอยู่ในโครงเรื่องใหญ่นวนิยายมีโครงเรื่องย่อยได้มากมายในแต่ละเรื่อง แต่ผู้เขียนจะต้องระมัดระวังว่าเมื่อสร้างโครงเรื่องย่อยแล้วต้องให้สอดคล้องหรือสนับสนุนโครงเรื่องใหญ่ให้สมบูรณ์ ไม่สร้างโครงเรื่องย่อยขึ้นโดยไม่จำเป็น เพราะจะทำให้โครงเรื่องใหญ่ขาดเอกภาพ

3. ตัวละคร

ตัวละครเป็นองค์ประกอบสำคัญอีกองค์ประกอบหนึ่งของนวนิยาย เพราะตัวละครคือสิ่งที่ทำให้เรื่องสามารถดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทาง ชัดชัดแย้งและเหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่องจะเกิดขึ้นไม่ได้หากขาดตัวละครมาเป็นผู้กระทำหรือผู้ถูกกระทำ

4. ฉาก

ฉากในนวนิยายมีลักษณะคุณสมบัติเช่นเดียวกับฉากในเรื่องสั้นมีข้อที่แตกต่างกันเฉพาะในเรื่องจำนวนฉาก ในนวนิยายใช้ฉากได้มากโดยไม่จำกัด ถ้าฉากนั้น ๆ สำคัญต่อการดำเนินเรื่องไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการและเหมาะสมกลมกลืนกับองค์ประกอบโดยรวมของนวนิยายเรื่องสั้น ๆ กับอีกประการหนึ่งคือการบรรยายฉากในนวนิยายสามารถจะเขียนให้ละเอียดลออเพียงใดก็ได้ ไม่จำเป็นต้องรวบรัดให้สั้นเหมือนในเรื่องสั้น แต่การบรรยายอย่างละเอียดหรือเพียงคร่าว ๆ ก็ต้องขึ้นอยู่กับระดับความสำคัญของฉากนั้น มิใช่บรรยายละเอียดไปเสียทุกฉาก โดยปกตินักเขียนจะบรรยายละเอียดเฉพาะฉากหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของฉากที่มีผลต่อตัวละคร การดำเนินเรื่องและบรรยากาศของเรื่อง

5. บทสนทนา

บทสนทนาหมายถึงคำพูดโต้ตอบของตัวละครในเรื่อง ใช้มาดำเนินเรื่อง บ่งบอกลักษณะนิสัยของตัวละครได้ และผลพลอยได้คือทำให้เกิดความสมจริง ยังช่วยสลับฉาก ไม่ให้เกิดความซ้ำซากน่าเบื่อหน่ายอีกด้วย

สายทิพย์ นุกุลกิจ (2536 : 182-187) กล่าวว่า นวนิยายย่อมมีองค์ประกอบสำคัญของเรื่อง คล้ายคลึงกับเรื่องสั้น เพราะต่างก็เป็นเรื่องบันเทิงคดีเหมือนกัน แต่เนื่องจากนวนิยายมีขนาดยาวกว่า เรื่องสั้นมาก จึงมีผลทำให้ส่วนประกอบต่าง ๆ ของนวนิยายมีรายละเอียดแตกต่างไปจากเรื่องสั้นอย่างเห็นเด่นชัดจน มีนักวิชาการได้อธิบายองค์ประกอบนวนิยายไว้ดังต่อไปนี้จากเรื่องสั้นอย่างเห็นเด่นชัดตามไปด้วย คือ

1. แก่นเรื่อง คือ แนวคิดสำคัญของเรื่องที่ถูกผู้แต่งมุ่งจะสื่อให้ผู้อ่านทราบ แต่ด้วยเหตุที่นวนิยายมีขนาดยาว นวนิยายจึงมีจุดที่จะให้แก่อ่านได้หลายจุด แนวคิดในนวนิยายจึงแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ความคิดของเรื่องทั้งเรื่องเรียกว่า แนวคิดเอกและความคิดเฉพาะบางตอนของเรื่อง เรียกว่าแนวคิดรอง

2. โครงเรื่อง โครงเรื่องของนวนิยายประกอบด้วยปัญหาขัดแย้งด้านพฤติกรรม ด้านเหตุการณ์หรือด้านอารมณ์ของตัวละคร เพื่อให้ผู้อ่านสนใจอยากรู้ค่าเฉลยในตอนจบ โครงเรื่องนวนิยายมีลักษณะซับซ้อนมีโครงเรื่องย่อย ๆ หลายโครงแทรกอยู่ในโครงเรื่องใหญ่ เพราะนวนิยายเป็นเรื่องเล่าที่มีขนาดยาว มีจุดที่จะให้แก่อ่านได้หลายจุด มีตัวละครที่แสดงพฤติกรรมตามท้องเรื่องได้หลายตัวและมีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวละครแต่ละตัวตามสถานที่ต่าง ๆ ได้หลายเหตุการณ์ตามมาด้วย ผู้แต่งนวนิยายจึงจำเป็นต้องอาศัยโครงเรื่องย่อย ๆ อีกหลายโครงมาช่วยเสริมโครงเรื่องใหญ่ให้มีความสมบูรณ์ โครงเรื่องย่อยจึงมีความสำคัญน้อยกว่าโครงเรื่องใหญ่ โครงเรื่องย่อยอาจเป็นเรื่องอีกเรื่องหนึ่งที่เกิดขึ้นกับตัวละครประกอบ แต่ขณะเดียวกัน โครงเรื่องย่อยนี้ก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับตัวละครเอกด้วย หรืออาจเป็นเรื่องข้ามที่ที่เกิดขึ้นกับตัวละครเอกตอนหนึ่งเพื่อสื่อนิสัยเฉพาะตัวของตัวละครเอกและช่วยให้ผู้อ่านเกิดความสุขสนุกสนานไปพร้อมกันด้วยก็ได้

โครงเรื่องย่อยมีลักษณะเช่นเดียวกับโครงเรื่องใหญ่ คือประกอบด้วยปมปัญหา ขัดแย้งและมีการคลายปมเหมือนกัน โครงเรื่องย่อยอาจมีเนื้อเรื่องเป็นไปทำนองเดียวกับโครงเรื่องใหญ่เหมือนเนื้อเรื่องตรงกับข้ามกับโครงเรื่องใหญ่ก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้แต่งเป็นสำคัญว่าจะใช้โครงเรื่องย่อยแบบใดมาสนับสนุนโครงเรื่องใหญ่ให้สมบูรณ์และเด่นชัดขึ้น อย่างไรก็ตาม เนื้อสร้างโครงเรื่องย่อยแล้ว ผู้แต่งจะต้องสานต่อและต้องให้ประสานสอดคล้องกับโครงเรื่องใหญ่ด้วย เพราะโครงเรื่องย่อยที่สร้างขึ้นโดยไม่จำเป็นอาจทำให้โครงเรื่องใหญ่ขนาดเอกภาพได้

3. ตัวละคร คือ ผู้ที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ในเรื่องหรือเป็นผู้ที่แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ในเรื่อง ตัวละครนั้นนับเป็นองค์ประกอบสำคัญส่วนหนึ่งของนวนิยาย เพราะถ้าไม่มีตัวละครแล้ว เรื่องราวต่าง ๆ ในนวนิยายก็ย่อมเกิดขึ้นไม่ได้ ตัวละครในนวนิยายย่อมมีได้ไม่จำกัดทั้งในส่วนที่เป็นตัวละครเอกและตัวละครประกอบที่เหมาะสม ตัวละครเอกของเรื่องคือตัวละครที่เป็นศูนย์กลางของเรื่องอาจมีทั้งฝ่ายชายฝ่ายหญิง หรืออาจมีเพียงฝ่ายเดียวก็ได้ ตัวละครประกอบมีส่วนช่วยเหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่องทำให้เรื่องดำเนินไปด้วยดี

4. บทสนทนา คือ คำพูดที่ตัวละครใช้โต้ตอบกันในเรื่อง บทสนทนาต้องเหมาะสมกับบุคลิกภาพของตัวละคร ต้องสอดคล้องกับบรรยากาศในเรื่องและที่สำคัญต้องสมจริง คือมีคำพูดที่เหมือนกับบุคคลมีชีวิตจริงใช้พูดจากัน บทสนทนาในนวนิยายอาจเป็นเรื่องราวของสงคราม เศรษฐกิจ การศึกษา การคมนาคมปัญหาของเด็กวัยรุ่น การค้าของเถื่อน วงการธุรกิจเพชรพลอย วงการแฟชั่น วงการภาพยนตร์ ข่าวสังคมซุบซิบ หรือเรื่องของการอาหาร ฯลฯ

5. ฉาก คือ สถานที่และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์รวมทั้งสภาวะแวดล้อมแห่งสังคมซึ่งเป็นแหล่งที่เกิดเหตุการณ์ทั้งหมดและเหตุการณ์เฉพาะในแต่ละตอนของเรื่องเป็นส่วนที่มีความสำคัญและความจำเป็นสำหรับนวนิยายซึ่งเป็นบทประพันธ์ที่มักจะต้องการให้ผู้อ่านทั้ง “เห็น” และ “รู้สึก” ในเรื่องราวที่เกิดขึ้นด้วยเหตุนี้

6. บรรยากาศ คือ รายละเอียดต่าง ๆ ที่ผู้แต่งสร้างขึ้นในงานเขียนเพื่อให้เกิดอารมณ์อย่างใดอย่างหนึ่งและมีส่วนทำให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ของตัวละคร เช่น การสร้างบรรยากาศที่สงบเงียบบริสุทธิ์ของสังคมชนบท ผู้แต่งอาจจะกล่าวถึงหมู่บ้านเล็ก ๆ ในชนบทเกือบทุกบ้านจะเลี้ยงไก่ หมาวัว ควาย ยามเช้าจะมีเสียงไก่ขัน ไต่กลิ่นโคลนสาปควายลอยตามลมที่โชยมาเป็นระยะ ๆ ชาวบ้านมีน้ำพริก ปลาร้า แกงส้มและผักต่าง ๆ เป็นอาหารประจำวัน ยามค่ำมีแสงจากเดือนดาวและตะเกียงช่วยขับไล่ความมืด ฯลฯ และสภาพการณ์เช่นนี้ย่อมทำให้ตัวละครมีชีวิตที่เรียบง่ายสุขสงบเป็นต้น

จากที่ยกมาจะเห็นได้ว่า ไม่ว่าจะ เป็นโครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก บทสนทนา เป็นองค์ประกอบของนวนิยายอย่างสำคัญและขาดไม่ได้ องค์ประกอบของนวนิยายจะต้องปรากฏเป็นภาพ ทั้งพฤติกรรม ความรัก ความทุกข์และความสุข ของตัวละครจะนำผู้อ่านเข้าสู่จินตนาการ สามารถให้ความเพลิดเพลินต่อผู้อ่าน นวนิยายจึงเป็นความนิยมจากประชาชน ซึ่งจะสามารถช่วยให้ผู้วิจัยมีแนวทางการศึกษาวิจัยนวนิยายในด้านองค์ประกอบของนวนิยายให้ชัดเจนมากขึ้น

2.2.3 ประโยชน์และคุณค่า

เถลิง พันธุ์เถลิงอมร (2541 : 67-75) ได้กล่าวว่า ประโยชน์และคุณค่าของนวนิยายดังต่อไปนี้

1. นวนิยายเป็นเครื่องมือแสดงออกถึงการตีความหมายของชีวิต ถึงแม้ว่านวนิยายจะมิได้รับการคาดหวังให้เป็นคำสอนเหมือนละครสอนใจ แต่ก็ยังมีนัยที่แฝงอยู่ในงานศิลปะเรื่องสมมุติประเภทนี้อย่างบริสุทธิ์ ที่แสดงถึงปรัชญาชีวิต

2. นวนิยายเป็นสิ่งบันเทิงและเครื่องหลีกหนี กล่าวคือ นักเขียนนวนิยายต้องการให้ผู้อ่านออกจากสภาพที่หม่นหมองและเป็นทุกข์ในชีวิตประจำวัน

3. นวนิยายเป็นเครื่องมือเผยแพร่แนวคิดทางการเมือง กล่าวคือ ผู้เขียนปรารถนาที่จะทำให้ผู้อ่านได้รับรู้การกระทำในสังคม ศาสนาหรือทางการเมือง จัดเป็นสาระของการเผยแพร่หรือโฆษณาชวนเชื่อของนวนิยาย

4. นวนิยายเป็นการสื่อข่าว นักเขียนนวนิยายจะเขียนความในใจโดยแบ่งออกได้เป็นสองส่วน ส่วนหนึ่งเขามีทรศนะต่องานศิลปะของเขาเหมือนเป็นสิ่งประดิษฐ์ขึ้นหนึ่งดังเช่น นาฬิกา และอีกส่วนหนึ่งคือทรศนะของเขาเหมือนเป็นบันทึกของชีวิตจริง

5. นวนิยายเป็นตัวแทนในการแลกเปลี่ยนภาษาและความคิดของวัฒนธรรมหนึ่ง ๆ กล่าวคือ นักเขียนนวนิยายไม่เหมือนกวีหรือนักปรัชญาในการกำหนดความคิดและการแสดงออก กวีอย่างเซเชอร์ และ เซกสเปียร์ มีภาระในการใช้ภาษาอังกฤษ และเบคอนได้ชื่อว่าเป็นผู้กำเนิดอารมณโรแมนติกแบบใหม่ในภาษาเมื่อต้นศตวรรษที่ 19 หนังสือจำพวกคัมภีร์ไบเบิล หนังสือ “แคปปิตอล” (Kapital) ของคาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) และหนังสือ “ไมน์ แคมป์” (Mein Kampf) ของอดอล์ฟ ฮิตเลอร์ (Adolf Hitler) อาจจะอยู่ภายใต้วัฒนธรรมที่ถาวรหรือชั่วคราวก็ได้ แต่ก็ยากที่จะค้นพบนอกจากในยุคโรแมนติกตอนต้น นักเขียนนวนิยายสามารถก่อให้เกิดทัศนคติใหม่ ๆ ต่อชีวิต และสร้างคำขึ้นใช้ในทรศนคตินั้น ๆ

6. นวนิยายเป็นการแสดงออกทางจิตวิญญาณของยุคสมัย กล่าวคือ นักเขียนนวนิยายก็เหมือนกับกวีที่สามารถนำความคิดที่ริเริ่มและความรู้สึกของสังคม โดยผ่านการใช้ภาษาและสัญลักษณ์ในเชิงจินตนาการ ในลักษณะนี้ ผลงานของนักเขียนจึงเป็นการเผยแพร่ความคิดใหม่ ๆ และทรศนคติด่าง ๆ แต่ก็เป็นการยากที่จะลากเส้นแบ่งระหว่างหน้าที่นี้และการแสดงความรู้สึกที่มีอยู่

7. นวนิยายเป็นเครื่องสร้างท่วงทำนองของชีวิตและผู้อ่านและผู้บังคับการสนิยมของผู้อ่าน กล่าวคือ เป็นที่รับรู้กันว่านวนิยายมีอิทธิพลต่อผู้อ่าน แม้ว่าบางทีจะไม่ยิ่งใหญ่มากนัก เช่น อิทธิพลในด้านเป็นแบบอย่างความประพฤติในสังคม และแม้กระทั่งมีอิทธิพลต่อความประทับใจและแนวคิดด้านสังคมของผู้อ่าน

นวนิยายมีประโยชน์และคุณค่ามากมายหลายประการ คือ เป็นเครื่องมือตีความหมายของชีวิต ใช้เป็นสิ่งบันทึกและการหลีกเลี่ยง เผยแพร่หรือโฆษณาชวนเชื่อทางการเมือง เป็นการสื่อข่าว เป็นตัวแทนในการแลกเปลี่ยนภาษาและความคิดของวัฒนธรรมหนึ่ง ๆ เป็นการแสดงออกทางจิตวิญญาณของยุคสมัย และประการสุดท้ายเป็นเครื่องสร้างท่วงทำนองของชีวิตและผู้อ่านและผู้บังคับการสนิยม

2.3 ความรู้เกี่ยวกับรางวัลสุภาว เทวกุลฯ

2.3.1 ประวัติความเป็นมา

สุภาว เทวกุล เป็นนามปากกาของ สุภาว เทวกุล ณ อยุธยา นักเขียนนวนิยายเรื่องสั้น และบทละครโทรทัศน์ที่มีชื่อเสียง เป็นหนึ่งของผู้ก่อตั้งสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย และดำรงตำแหน่งเลขาธิการสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย ได้รับเลือกเป็นนายกสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย คนที่ 6 ระหว่าง พ.ศ. 2521-2525 รวม 2 สมัย เดิมชื่อ สุภาว ภูมิรัตน์ เริ่มต้นด้วยการเขียนเรื่องสั้นไปลงพิมพ์เป็นครั้งแรกในนิตยสาร “โบรแดง” รายสัปดาห์ที่มี สันต์ เทวรักษ์ เป็นบรรณาธิการ และต่อมาเขียน

เรื่องสั้นไปลงพิมพ์ในนิตยสาร “ศรีสัปดาห์” เมื่อลูกสาวคนโตอายุได้ 10 ปี และลูกคนเล็กอายุได้ 10 เดือน สามีเสียชีวิตลง ทำให้ต้องรับภาระครอบครัวคนเดียว จึงเริ่มเขียน นวนิยายเรื่องแรก คือ “หัวใจ” และยึดงานประพันธ์เป็นอาชีพอย่างจริงจังเรื่อยมา ในนาม “สุภาว เทวกุลฯ” เฉพาะช่วง 10 ปี มีเรื่องสั้นกว่า 300 เรื่อง และนวนิยายจำนวนมาก ระยะเวลาที่ได้เป็นบทละครโทรทัศน์และบทภาพยนตร์จนมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง ได้รับเชิญให้เป็นอาจารย์พิเศษในคณะนิเทศศาสตร์ของมหาวิทยาลัยหลายแห่ง สุภาว เทวกุลฯ ดำรงชีวิตอย่างแข็งแกร่งด้วยงานเขียน หนังสือหลายรูปแบบ ครั้งหนึ่งประสบเคราะห์กรรมไฟไหม้บ้าน สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จึงทรงพระมหากรุณาธิคุณ โปรดเกล้าฯ พระราชทานเงินเป็นค่าเลี้ยงดูบุตรธิดา ทั้ง 5 คน เดือนละ 2,000 บาท ในขณะเดียวกัน สุภาว เทวกุลฯ ก็ได้ อุทิศตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคมเสมอมา เช่น ร่วมทำงานในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ และเป็นนายกสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย เป็นต้น สุภาว เทวกุลฯ มีชื่อเสียงในงานประพันธ์จนกระทั่งถึงแก่กรรมด้วยอาการหัวใจล้มเหลว เมื่อวันอาทิตย์ที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2536 อายุ 65 ปี ในขณะที่นวนิยายเรื่องสุดท้ายเพิ่งพิมพ์เผยแพร่ได้ตอนเดียว และเพื่อเป็นการระลึกถึง เพื่อนนักเขียนจึงได้ก่อตั้งมูลนิธิ “สุภาว เทวกุลฯ” ขึ้น และจัดให้มีการประกวดวรรณกรรมรางวัลสุภาว เทวกุลฯ เป็นประจำ เพื่อส่งเสริมนักเขียนและวรรณกรรมไทยเรื่อยมา (สุภาว เทวกุลฯ : ออนไลน์)

2.3.2 วัตถุประสงค์และคุณค่าของรางวัลสุภาว เทวกุลฯ

การประกวดรางวัลสุภาว เทวกุลฯ เริ่มก่อตั้ง ตั้งแต่ มกราคม พ.ศ. 2537 ถึงปัจจุบันนี้ แบ่งเป็น 2 ประเภท ประเภทนวนิยาย และ ประเภทเรื่องสั้น วรรณกรรมรางวัลสุภาว เทวกุลฯ ประเภทนวนิยายมี 12 เรื่อง ประเภทเรื่องสั้นมี 100 เรื่อง มีจุดประสงค์เพื่อให้เป็นเวทีเผยแพร่ผลงานวรรณกรรมของผู้สนใจและรักการเขียนในขอบเขตทั่วประเทศไทย รางวัลนี้ถือว่าเป็นประกวดงานเขียนของนักเขียนรุ่นใหม่ เป็นนิตยสารที่จัดตีพิมพ์งานเขียน ให้เป็นเวทีของนักเขียนที่เป็นแหล่งแสดงความสามารถในการแต่งเรื่อง โดยมีนางสุกัญญา ชลศึกษ์ ประธานกรรมการของคณะกรรมการบริหาร จึงเป็นหนังสือรวมนวนิยายอย่างแพร่หลายในวงวรรณกรรมและมีการอ่านนวนิยายอย่างกว้างขวาง นอกจากงานเขียนที่ดีพิมพ์ นอกจากให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่านแล้ว ยังเป็นแหล่งศึกษาวิเคราะห์นวนิยายสำหรับนักศึกษาวรรณกรรมนวนิยายอีกด้วย รางวัลสุภาว เทวกุลฯ (“สุภาว เทวกุลฯ” : ออนไลน์)

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม

วรรณกรรมกับสังคมมีความเกี่ยวข้องกันหลายลักษณะ คือ วรรณกรรมจะสะท้อนสังคมให้เรา รับรู้ที่เกิดสิ่งใด ๆ ขึ้นในสังคมขณะนั้น ในขณะที่สังคมอาจมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมได้ และวรรณกรรมก็อาจส่งอิทธิพลต่อสังคมได้เช่นกัน แต่ส่วนใหญ่แล้ว วรรณกรรมจะเป็นเครื่องสะท้อนสังคมได้ดี จึงมีวิจัยจำนวนมากไม่น้อยศึกษาวรรณกรรมไทยที่สะท้อนภาพสังคมดังต่อไปนี้

Ma Yuan (2555) ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาพสะท้อนสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีนในนวนิยายของ ประภัสสร เสวิกุล มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีนในนวนิยายของประภัสสร เสวิกุล และเพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของนวนิยายของ ประภัสสร เสวิกุล ที่มีต่อผู้อ่าน ผลจากการวิจัยพบว่า นวนิยายของ ประภัสสร เสวิกุล ทั้ง 6 เรื่อง ได้สะท้อนภาพสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีนอย่างเด่นชัด ด้านเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ ชาวไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่จะเริ่มต้นด้วยการค้าขาย ใช้แรงงาน และธุรกิจขนาดเล็ก พอสะสมเงินทองได้จำนวนสมควรก็ค่อย ๆ ขยายจนกลายเป็นธุรกิจอันใหญ่โต ด้านการสั่งสอน ผู้เขียนได้ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่ผู้อ่าน ในด้านความกตัญญู ความซื่อสัตย์สุจริต และการทำความดีไม่ทำความชั่ว ผู้เขียนได้กระตุ้นให้ผู้อ่านมีความเข้มแข็งและอดทนเพื่อต่อสู้กับโชคชะตาชีวิต สั่งสอนผู้อ่านให้รู้จักใช้ชีวิตอย่างประหยัดและพอเพียง ตักเตือนผู้อ่านให้ห่างไกลจากการพนันหรือสิ่งที่มีผิดกฎหมาย ชักชวนให้คนในสังคมรู้จักการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน กระตุ้นให้เห็นความสำคัญของผู้หญิงและยุติความรุนแรงในครอบครัว ประภัสสร เสวิกุล ยังชี้แนะในด้านการดำเนินเศรษฐกิจ เช่น เริ่มจากบันไดขั้นแรก มีความขยัน อดทน ประหยัด และที่สำคัญต้องมีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจที่ตัวเองดำเนินการ ความซื่อสัตย์สุจริตที่มีต่อลูกค้าและใช้คนให้เป็น

อุบลนภา อินพลอย (2551) ศึกษาวิจัยเรื่อง การถวิลหาอดีตในวรรณกรรมของ เรวัตร์ พันธุ์พิพัฒน์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพสะท้อน วิธีการนำเสนอ และจุดมุ่งหมายของการถวิลหาอดีต ในบทกวีชุด บ้านแม่น้ำ พันฝนเพลงน้ำ และ แม่น้ำรำลึก เรื่องสั้นชุดชีวิตสำมะหาอันใด และ นวนิยายเรื่อง นักปั้นน้ำ ผลการวิจัยพบว่า ภาพสะท้อนการถวิลหาอดีตทั้งของผู้เขียนและของ ตัวละคร เป็นการย้อนรำลึกถึงสภาพภูมิประเทศและวิถีชีวิตของคนชนบทแบบดั้งเดิม ผู้เขียนนำเสนอภาพสะท้อนดังกล่าวด้วยมุมมองในการเล่าเรื่องและการใช้ภาษา โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญประการ คือ ชี้ให้ผู้อ่านตระหนักถึงคุณค่าของวิถีชีวิตในอดีต การนำปรัชญาชีวิตของคนในอดีตมาประยุกต์ใช้กับวิถีชีวิตสมัยใหม่ และการนำภาพชีวิตที่มีความสุขและประทับใจในอดีตมาลอบประโลมให้กำลังใจยืนหยัดต่อสู้กับอุปสรรคของการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบัน ภาพสะท้อน วิธีการนำเสนอ และจุดมุ่งหมายในการถวิลหาอดีต ทำให้งานประพันธ์ของเรวัตร์ พันธุ์พิพัฒน์ เป็นวรรณกรรมถวิลหาอดีตซึ่งเน้นอารมณ์และจินตนาการแบบย้อนรำลึกภาพอดีตที่โดดเด่นที่สุดในวงวรรณกรรมไทยร่วมสมัย

ชนิษฐา ทินวัฒน์ (2549) ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาพสะท้อนของสังคมด้านการศึกษาและวัฒนธรรมในนวนิยายของดอกไม้สด โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาภาพสะท้อนของสังคมด้านการศึกษาและวัฒนธรรมในนวนิยายของดอกไม้สด ผลการวิจัยพบว่า ภาพสะท้อนของสังคมด้านการศึกษาในนวนิยายของดอกไม้สด แบ่งได้เป็น ประเด็น คือ การจัดการศึกษา ค่านิยมทางด้านการศึกษาและการดูงานต่างประเทศ ผลของการจัดการศึกษา และการศึกษาของสตรี ส่วนด้านวัฒนธรรมแบ่ง

ออกเป็นประเด็น คือ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมการแต่งกายและการไว้ผม การเข้าสมาคม วัฒนธรรมสมัยรัฐนิยม ภาพสะท้อนของสังคมด้านการศึกษาพบว่า ดอกไม้สด ให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยเสนอทรศนะว่าประเทศจะเจริญได้ประชาชน ได้รับการศึกษาอย่างดี และ เท่าเทียมกัน การศึกษามีความหมายต่อชีวิตมนุษย์ ทำให้คนรู้จักคิดพิจารณา แยกแยะความถูกผิด เลือกปฏิบัติตนให้เป็นคนดีและเป็นประโยชน์ต่อสังคม ภาพสะท้อนของสังคมด้านวัฒนธรรมพบว่า นวนิยายของดอกไม้สดสะท้อนภาพการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในสังคมขณะนั้นอย่างต่อเนื่อง โดยเสนอทัศนะว่าแม้อารยธรรมตะวันตกเข้ามามีบทบาทในสังคมไทย แต่ขนบธรรมเนียมประเพณีไทยยังคงอยู่ และผสมผสานกันอย่างกลมกลืน ดอกไม้สดสะท้อนภาพการศึกษาและวัฒนธรรมในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของสังคมไทยไว้ในนวนิยายของตน พร้อมทั้งเสนอแนวคิดอันทรงคุณค่าในการปรับเปลี่ยนค่านิยมดังกล่าวให้กลมกลืนกับวิถีชีวิต

สาวิตรี สิงห์ใหม่ (2549) ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาพสะท้อนการศึกษาไทยในวรรณกรรมของ ถวัลย์ มาตรฐาน และวิเคราะห์ทรศนะทางการศึกษาของถวัลย์ มาตรฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพสะท้อนการศึกษาไทยในวรรณกรรม และวิเคราะห์ทรศนะทางการศึกษาของถวัลย์ มาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ภาพสะท้อนการศึกษาไทยในวรรณกรรมของ ถวัลย์ มาตรฐาน มี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา คือ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนมี 2 รูปแบบคือ การจัดการเรียนการสอนแบบใหม่ที่ไม่จำกัดการเรียนรู้เฉพาะในห้องเรียน หรือในตำราเรียนเท่านั้น และการจัดการเรียนการสอนแบบเก่าที่ครูเป็นผู้แสดงความคิดเห็นฝ่ายเดียว ด้านค่านิยมทางการศึกษามี 3 ด้านคือ การยกย่องการศึกษาระดับอุดมศึกษา การไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษาสายอาชีพ และผู้จบการศึกษาไม่กลับสู่ท้องถิ่นส่วนที่ทรศนะการศึกษาของ ถวัลย์ มาตรฐานมี 8 ด้านคือ การจัดการเรียนการสอนซึ่งแสดงทัศนะที่สนับสนุนการเรียนรู้นอกห้องเรียนและการแสวงหาความรู้จากสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัว ด้านความสำคัญของการศึกษา ด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษา เสนอทัศนะที่ไม่ให้คิดว่าการเรียนมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงจะกำหนดอนาคตได้ ด้านความสำคัญของครู ด้านความสำคัญของนักเรียน เสนอทรศนะต่อนักเรียนว่าเป็นอนาคตของชาติ ด้านความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น เสนอทรศนะที่แสดงถึงแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ใกล้ตัวนักเรียนและสามารถเรียนรู้จากประสบการณ์จริงได้ รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และด้านบุคลากรทางการศึกษา ทรศนะดังกล่าว มีคุณค่าต่อสังคมไทยซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องอาจนำไปใช้แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขระบบการศึกษาของไทยได้

เจตจิต คชฤทธิ์ (2548) ศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนทัศน์ความยากจน : ภาพสะท้อนที่ปรากฏในเรื่องสั้นไทยร่วมสมัย (2501-2545) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติความยากจนที่ปรากฏในเรื่องสั้นไทยร่วมสมัย พ.ศ. 2501-2545 ผลการวิจัยพบว่า เรื่องสั้นไทยร่วมสมัย ปรากฏภาพสะท้อนลักษณะของความยากจน มิติดังนี้ จนทรัพย์สิน จนโอกาส จนอำนาจ จนศักดิ์ศรี ในด้านสาเหตุของ

ความยากจน สะท้อนให้เห็นถึงสาเหตุของความยากจน ทั้งมิติทางเศรษฐกิจและมิติทางสังคม อันประกอบไปด้วย ทักษะคนดีและทำที่ต่อชีวิต ภาวะความเจ็บป่วยและความผิดปกติทางร่างกาย โครงสร้างความสัมพันธ์ที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมการขาดแคลนปัจจัย การผลิต และการประสพภัยแล้งและความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติในด้านผลกระทบจากความยากจน สะท้อนให้เห็นว่าภาวะความยากจนเป็นภาวะเชิงพลวัตที่มีอิทธิพลก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมากอีกมาก อันประกอบไปด้วย ปัญหาทุพโภชนาการและความผิดปกติของร่างกาย ปัญหาสุขภาพจิต และทำที่ต่อชีวิต ปัญหาความขัดแย้งและช่องว่างระหว่างชนชั้น ปัญหาด้วยการศึกษาและอุปสรรคในการแสวงหาความรู้ ปัญหาการอพยพเร่ร่อนย้ายถิ่นฐาน ปัญหาการค้าประเวณีหรือการขายบริการทางเพศ และปัญหาหนี้สิน

ปีนอนงค์ อ่ำปะละ (2548) ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาพสะท้อนสังคมในนวนิยายของโบทันตามแนว วาทกรรมวิเคราะห์ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมในนวนิยายของโบทัน ตามแนว วาทกรรมวิเคราะห์จากนวนิยายของโบทันที่ตีพิมพ์ครั้งแรกในช่วงปี พ.ศ. 2535-2540 ผลการวิจัย พบว่า ภาพสะท้อนสังคมทั้ง 5 ด้านเป็นภาพสะท้อนของชนชั้นกลางในสังคมเมืองภายใต้เศรษฐกิจ ฟองสบู่ ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานการบริโภคเพื่อยกระดับฐานะทางสังคม นอกจากนี้สถานะภาพของชนชั้น กลางยังเกี่ยวข้องกับสภาวะครอบครัวซึ่งเป็นปัจจัยที่กำหนดระดับการศึกษา อาชีพและวิถีชีวิตของคน ในสังคมให้แตกต่างกันตามค่านิยมอันเกิดจากการรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาปรับใช้ เกิด การเปลี่ยนแปลงหลังจากการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตดั้งเดิมให้ทันสมัย และแสดงออกทางพฤติกรรมด้วยการ ใช้ชีวิตอย่างฟุ้งเฟ้อ ไม่มีการวางแผนตามแนวทางที่ถูกต้อง ก่อให้เกิดผลกระทบตามมาคือ การเกิดปัญหาสังคมที่เป็นผลสะท้อนมากจากการกระทำของคนในสังคม

อาภรณ์ ชาญชัยสกุลวัตร (2536) ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์นวนิยายไทยที่ได้รับ รางวัลซีไรต์ กล่าวว่า มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยที่ปรากฏในนวนิยายที่ได้รับ รางวัลซีไรต์ ผลการวิจัยพบว่านิยายเรื่องลูกอีสาน ของคำพูน บุญทวี และนวนิยายเรื่องคำพิพากษา ของชาติ กอบจิตติ จะสะท้อนภาพสังคมไทยไว้ครบทั้ง 5 ด้าน โดยกล่าวเน้นหนักในด้านวิถีชีวิต ความเชื่อ และความเป็นอยู่ทั่ว ๆ ไป สภาพเศรษฐกิจ และด้านศาสนามีความสำคัญรองลงมา ส่วน ด้านการเมืองการปกครอง และด้านการศึกษา กล่าวถึงน้อย นวนิยายเรื่องปูนปิดทองของ กฤษณา อโศกสิน และนวนิยายเรื่องเจ้าจันทร์ผมหอม นิราศพระธาตุอินทร์แขวน จะเน้นสภาพสังคม ด้านวิถีชีวิต ความเชื่อ และความเป็นอยู่ทั่ว ๆ ไป ตามด้วยด้านเศรษฐกิจ และด้านศาสนา ส่วนด้าน การศึกษา กล่าวถึงน้อย และด้านการเมืองการปกครองไม่มีการกล่าวถึงเลย นวนิยายเรื่องตลิ่งสูงซุง หนักของนิคม รายยวา สะท้อนสังคมไทยไว้ครบทั้ง 5 ด้าน ด้านเศรษฐกิจจะกล่าวถึงมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านวิถีชีวิต ความเชื่อ และความเป็นอยู่ทั่ว ๆ ไป อีก 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้าน ศาสนา และด้านการเมืองการปกครอง จะกล่าวถึงน้อย นวนิยาย เรื่องเวลา ของ ชาติ กอบจิตติ จะ

สะท้อนภาพสังคมไทยได้น้อยด้านที่สุด โดยมีเพียง 3 ด้านเท่านั้น คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านศาสนา และด้านวิถีชีวิต ความเชื่อ และความเป็นอยู่ทั่ว ๆ ไป นวนิยายเรื่องประชาธิปไตยบนเส้นขนาน ของ วินทร์ เลียววาริณ สะท้อนภาพสังคมไทย ไว้เพียง 4 ด้าน คือ ด้านการเมืองการปกครอง จะถูกกล่าวเน้นหนักเป็นอันแรก ส่วนอีกสามด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา และด้านวิถีชีวิต ความเชื่อ และความเป็นอยู่ทั่ว ๆ ไป กล่าวให้ความสำคัญใกล้เคียงกัน และนวนิยาย เรื่องอมตะ ของ วิมล ไทรนิมิตล ซึ่งเป็นนวนิยายซีไรต์เรื่องล่าสุดก็มีภาพสะท้อนสังคมไทยไว้ครบทั้ง 5 ด้าน โดยด้านเศรษฐกิจ และด้านศาสนา จะถูกเน้นความสำคัญมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านวิถีชีวิต ความเชื่อ และความเป็นอยู่ทั่ว ๆ ไป และด้านศึกษา ส่วนด้านการเมืองการปกครองถูกกล่าวถึงน้อยที่สุด

จากงานวิจัยที่ได้ยกมา สรุปได้ว่า วรรณกรรมกับสังคมมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด ขณะที่สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมและผู้เขียน วรรณกรรมก็เป็นภาพสะท้อนสังคมได้อย่างชัด วรรณกรรมแต่ละรูปแบบมีกลวิธีนำเสนอเรื่องแตกต่างการไป มีเนื้อหาและวัตถุประสงค์แตกต่างกันตามบริบทของยุคสมัยหรือรสนิยมของผู้อ่าน แต่สิ่งที่ปรากฏในงานเขียนนั้นก็มีจุดร่วมกันนั่นก็คือภาพสะท้อนสังคมหรือความเป็นอยู่ในสังคม ซึ่งได้ปรากฏในงานเขียนเหล่านี้ ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม

2.4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับวรรณกรรมที่ได้รับรางวัล

Qin Hongbo (2555) ศึกษาวิจัยเรื่อง วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยจากเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลพานแว่นฟ้า มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนของสังคม และความคิดเห็นทางการเมืองที่ปรากฏในเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลพานแว่นฟ้า พ.ศ. 2550-2553 ผลการวิจัยพบว่า ด้านสังคม เรื่องสั้นสะท้อนปัญหาความยากจน ปัญหาวัฒนธรรมเสื่อมโทรม ประชาชนระดับล่างไม่ได้รับความเป็นธรรม จากกฎหมายและเจ้าหน้าที่บ้านเมือง มีชีวิตความเป็นอยู่ที่มีความยากลำบาก ด้านเศรษฐกิจ เหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมืองและวิกฤติเศรษฐกิจโลกส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย การพัฒนาและการขยายตัวของเศรษฐกิจทำให้เกิดปัญหามากมายเป็นปัญหาการทำความเข้าใจของชาวชนบท และปัญหาสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ภาพสะท้อนด้านสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ การใช้มาตรการและนโยบายของรัฐในการควบคุมสถานการณ์ไม่ได้ผล ประชาชนได้รับความเดือดร้อนเกิดเหตุการณ์ฆาตกรรมอย่างต่อเนื่อง และมีแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้น ด้านความคิดเห็นทางการเมือง เรื่องสั้นสะท้อนอย่างชัดเจนว่า สาเหตุของความขัดแย้งทางการเมือง เกิดจากการแสวงหาผลประโยชน์และความขัดแย้งของชนชั้น การนำเสนอข่าวสารที่ไม่ตรงข้อเท็จจริงของสื่อมวลชนบางส่วน มีข้อเสนอแนะให้แก้ไขด้วยการสมานสามัคคีกันของคนในสังคม โดยยอมเสียสละเพื่อส่วนรวม นอกจากนี้เรื่องสั้นได้สะท้อนความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อนักการเมือง หลักการแห่งระบอบประชาธิปไตย และการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทย อีกทั้งเรียกร้องให้ทุกฝ่ายยุติความขัดแย้งในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยสอดคล้องและการดำเนินมาตรการและนโยบายของรัฐที่ไร้ประสิทธิภาพ และพฤติกรรมของนักการเมืองที่สร้างภาพหลอกลวงประชาชน

วชิราภรณ์ สุวรรณวารังกูร (2554) ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนรางวัล แวนแก้วประเภทสารคดี พ.ศ. 2546-2552 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเนื้อหา และกลวิธีการเขียน การใช้ภาษาและคุณค่าในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแวนแก้ว ประเภทสารคดีอัตชีวประวัติ พ.ศ. 2546-2552 ผลการวิจัยพบว่าวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแวนแก้ว ประเภทสารคดีอัตชีวประวัติ ทั้ง 5 เล่ม มีวัตถุประสงค์เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ชีวิตของผู้เขียน ตลอดจนวิถีชีวิต วัฒนธรรมและ ประเพณีในท้องถิ่น ได้แก่ เรื่องวันวารของแม่ เมื่อยายอายุเท่าหนู และบ้านชายทุ่ง และมีวัตถุประสงค์ เพื่อถ่ายทอดความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องของการเป็นนักเล่นเปียโน และนักวิ่ง ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ ในเรื่องนั้นเพียงอย่างเดียว ได้แก่เรื่อง ศิลปินวัยใส และได้ผู้มีส่วนเนื้อหาของ วรรณกรรมเยาวชนรางวัลแวนแก้ว ประเภทสารคดีอัตชีวประวัติทั้ง 5 เล่มกล่าวถึง ความรู้ด้านดนตรี และกรีฑา ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ การศึกษา วิถีชีวิตความเป็นอยู่ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ การเกษตร การแสดงและการละเล่น ความรู้ทางพฤกษศาสตร์ ความรู้เกี่ยวกับสัตว์ และความรู้ เกี่ยวกับภาษา และการแสดงพรรณษาหรือความคิดเห็น ด้านกลวิธีการเขียนวรรณกรรมเยาวชนรางวัล แวนแก้ว ประเภทสารคดีอัตชีวประวัติทั้ง 5 เล่มพบว่า มีการตั้งชื่อเรื่อง การเปิดเรื่อง การเสนอเรื่อง การปิดเรื่อง และศิลปะการจัดรูปเล่ม และด้านกลวิธีการใช้ภาษาในวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแวน แก้ว ประเภทสารคดีอัตชีวประวัติทั้ง 5 เล่มพบว่ามีการใช้คำและสำนวนไทย ใช้ภาษาพจน์แบบอุปมา เป็นส่วนใหญ่ ใช้โวหารแบบบรรยายโวหาร อธิบายโวหาร สาธกโวหาร และพรรณนาโวหารในการเล่า เรื่อง โดยใช้บรรยายโวหารเป็นหลัก มีการใช้ภาษาระดับทางการ กึ่งทางการ และภาษาระดับสนทนา โดยใช้ภาษาระดับกึ่งทางการและระดับสนทนาเป็นส่วนใหญ่ คุณค่าที่ได้รับจากวรรณกรรมเยาวชน รางวัลแวนแก้ว ประเภทสารคดีอัตชีวประวัติทั้ง 5 เล่ม มี 3 ประการ คือ คุณค่าด้านการให้ความรู้ คุณค่าด้านการให้ความบันเทิง และคุณค่าด้านการให้แง่คิด

เพชรินทร์ นาทศรีทา (2554) ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาพลักษณ์หญิงไทยในวรรณกรรมที่ได้รับ รางวัลซีไรต์ของนักเขียนหญิง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ของหญิงไทยในวรรณกรรมที่ได้รับ รางวัลซีไรต์ของนักเขียนหญิง และศึกษากลวิธีการใช้ภาษาในวรรณกรรมที่ได้รับรางวัลซีไรต์ของ นักเขียนหญิง ผลการวิจัยพบว่าภาพลักษณ์ของหญิงไทยในวรรณกรรมที่ได้รับรางวัลซีไรต์ของ นักเขียนหญิง จำแนกได้ 4 ด้าน คือ 1) ด้านบุคลิกภาพ แบ่งเป็นบุคลิกลักษณะภายนอกและลักษณะ นิสัย บุคลิกลักษณะภายนอกของผู้หญิงก่อนแต่งงานส่วนมากจะมีรูปร่างหน้าตาสวย และมีลักษณะ ดึงดูดใจ ส่วนผู้หญิงที่แต่งงานแล้วจะมีลักษณะภายนอกเปลี่ยนแปลงไปตามวัย ในด้านลักษณะนิสัย พบว่า ผู้หญิงมีลักษณะของหญิงไทยสมัยเก่า ผู้หญิงที่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลง และผู้หญิงมีความคิด แบบหัวสมัยใหม่ 2) ความสัมพันธ์กับบุคคลและสังคม แบ่งเป็นความสัมพันธ์ของหญิงไทยกับบุคคลใน ครอบครัว และความสัมพันธ์ของหญิงไทยกับบุคคลในสังคม โดยความสัมพันธ์ของหญิงไทยกับบุคคล ในครอบครัวมีทั้งความสัมพันธ์ที่ดีมีความสุข และความสัมพันธ์ในทางไม่ดี แต่กร้าว ส่วนความสัมพันธ์

ของหญิงไทยกับบุคคลในสังคม พบว่ามีความสัมพันธ์ในฐานะเพื่อน ความสัมพันธ์ในฐานะคนรัก และความสัมพันธ์ในฐานะผู้ร่วมงาน 3) ด้านแนวทางในการดำเนินชีวิต ภาพลักษณ์หญิงไทยมีแนวทางในการดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่าย ปฏิบัติตามคำสอนทางศาสนา และรับวัฒนธรรมตะวันตก เป็นแบบในการดำเนินชีวิต 4) ด้านสถานภาพและบทบาท พบผู้หญิงในฐานะบุตรธิดา ภรรยา และฐานะมารดา ด้านกลวิธีการใช้ภาษาสื่อภาพลักษณ์ของผู้หญิงพบการใช้คำ 7 ลักษณะ คือ คำสุภาพ คำไม่สุภาพ คำแสดงอารมณ์ความรู้สึก คำหลาก คำซ้อน คำซ้ำ และคำภาษาต่างประเทศ ในส่วนของโวหารภาพพจน์ที่สื่อภาพลักษณ์ของผู้หญิง พบการใช้โวหารภาพพจน์ 4 ลักษณะ คือ ภาพพจน์แบบอุปมาอุปลักษณ์ สัญลักษณ์ และการกล่าวเท็จความ

ลลิตา ศุภธนสินเชษม (2551) ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับเยาวชนที่ได้รับรางวัลแวนแคว์ปี พ.ศ. 2544-2547 มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เนื้อหา แนวคิดในวรรณกรรมสำหรับเยาวชนและวิเคราะห์กลวิธีการประพันธ์กับคุณค่าในวรรณกรรมสำหรับเยาวชน ผลการวิจัยพบว่าผู้เขียนสะท้อนแนวคิดเรื่องมิตรภาพความรัก ความผูกพันที่ก่อให้เกิดความหวังดีต่อกันทำให้สังคมอยู่กันอย่างสงบสุข แนวคิดเรื่องความเจริญทางเทคโนโลยี และทางวัตถุมีได้เป็นความสุขทั้งหมดของมนุษย์ ความสุข ทางจิตใจต่างหากที่มีความสำคัญกว่า แนวคิดเรื่องครอบครัวขาดความรัก ความอบอุ่น ส่งผลให้เด็กมีปัญหา การแก้ปัญหาต้องอาศัยความร่วมมือกันของคนในครอบครัว แนวคิดเรื่องการอนุรักษ์วัฒนธรรมเพื่อให้ชุมชน และสังคมเข้มแข็ง เพื่อให้วัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของไทยอยู่คู่กับสังคมไทย แนวคิดเรื่องการค้าพบความตึงตังที่อยู่ในตนเอง ส่งเสริมให้ผู้อ่านเห็นถึงการกระทำที่ตึงตังที่ควรกระทำ แนวคิดเรื่องการผจญภัยทำให้เปิดโลกกว้างเป็นการแสวงหาความรู้เพื่อค้นหาคำตอบ แล้วด้านกลวิธีการประพันธ์พบว่า ผู้เขียนวางโครงเรื่องไม่สลับซับซ้อนผู้อ่านเข้าใจได้ง่าย โดยเริ่มเรื่องด้วยการบรรยายฉาก บรรยายพฤติกรรมตัวละคร เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจสภาพได้อย่างคร่าว ๆ การดำเนินเรื่องผู้เขียนนิยมใช้กลวิธีการสร้างความขัดแย้งที่เกิดจากสาเหตุภายนอก นอกจากนี้ยังมีการสร้างความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์และกลวิธีสร้างความขัดแย้งกับตัวเอง มีการดำเนินเรื่องตามลำดับปฏิทิน ด้านตัวละครผู้เขียนสร้างตัวละครแบบสมจริงเพื่อเป็นแบบอย่างในการกระทำแก่ผู้อ่าน และตัวละครแบบเหนือจริง เพื่อก่อให้เกิดจินตนาการ และเกิดความบันเทิงใจแก่ผู้อ่าน ด้านฉาก ผู้เขียนเน้นฉากแบบโลกปัจจุบัน เพราะเป็นสิ่งใกล้ตัวผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจได้ง่าย นอกจากนี้ยังมีฉากแบบโลกจินตนาการ ฉากแบบโลกปัจจุบันและโลกจินตนาการ ที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความเพลิดเพลินสนุกสนาน ด้านบทสนทนาผู้เขียนใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน ด้านการใช้ภาษา มีการใช้คำภาษาปาก ภาษาถิ่น คำแสดงภาพ คำแสดงอาการ คำหยาบ ทำให้เนื้อเรื่องดูสมจริงยิ่งขึ้น ด้านการใช้ภาพพจน์มีอุปมา อุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องได้ง่าย และก่อให้เกิดอรรถรสจากการอ่าน ด้านคุณค่าทางคุณธรรมจริยธรรมคือ เรื่องความเมตตากรุณา ความมีน้ำใจ ความอดุสาหะ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความสามัคคี การประหยัด ความกตัญญู ความใฝ่รู้ ความขยัน ความอดทน ความพอเพียง คุณธรรมจริยธรรมซึ่งเป็นสิ่งที่ตั้งงามที่ผู้อ่านควรยึดถือ และปฏิบัติ ผู้เขียนเน้นเรื่องความเมตตาเพราะเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องปลูกฝังให้เกิดในใจของเขา

บุญเสนอ ตรวิเศษ (2550) ศึกษาวิจัยเรื่อง วิเคราะห์เรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลพานแว่นฟ้า ประจำปี พ.ศ. 2545-2548 โดยวิเคราะห์เนื้อหาและวาทกรรมที่อยู่เรื่องสั้น พบว่าวรรณกรรมเรื่องสั้น การเมืองรางวัลพานแว่นฟ้า มีเนื้อหาสาระครอบคลุม 13 ประเด็น ได้แก่ สารส่งเสริมสนับสนุน ประชาธิปไตยสู่การเมืองในอุดมคติ การวิพากษ์หลักการของประชาธิปไตย การวิพากษ์นโยบาย ทาง การเมือง ประวัติศาสตร์การต่อสู้เพื่อเรียนรู้การเมือง การเมืองเป็นเรื่องของทุกคน การเมืองเป็นเรื่อง ของอำนาจและผลประโยชน์ ประชาธิปไตยการต่อสู้ที่ยังไม่สิ้นสุด หัวใจที่โหยหาอุดมการณ์ ประชาธิปไตย การวิพากษ์ทุนนิยม นโยบายเศรษฐกิจการเมืองความอ่อนแอทางการเมืองของภาค ประชาชน การเมืองครอบงำชะตากรรมมนุษย์ และความขัดแย้งทางการเมืองสถานการณ์ภาคใต้ วรรณกรรมเรื่องสั้นการเมืองรางวัลพานแว่นฟ้า มีวาทกรรมที่ปรากฏ 5 แบบ ได้แก่ วาทกรรมภาษาย้อมสีของนักการเมือง วาทกรรมแห่งอุดมการณ์ วาทกรรมวิจารณ์สันดานนักการเมือง วาทกรรมแห่ง ความดีเพื่อความงามในชีวิตและสังคม และวาทกรรมเกี่ยวกับประชาธิปไตยและการเมือง

ทิพย์โชค ไชยวิศิษฐ์กุล (2549) ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ จากเรื่องสั้นที่ เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียนระหว่างปี พ.ศ. 2536-2545 ผลการวิจัยพบว่า มีภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ 12 ด้าน คือด้านจริยธรรม สะท้อน ให้เห็นว่าคนกรุงเทพฯ ขาดจริยธรรมมากขึ้น เพราะสภาพสังคมที่มีการแข่งขันกันสูง ทำให้คนใน สังคมทำเพื่อผลประโยชน์ของตนโดยไม่สนใจความเดือดร้อนของผู้อื่น ด้านเทคโนโลยี สะท้อนให้เห็น ว่าการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยส่วนดี คือ ช่วยผ่อนแรงงาน มนุษย์แต่หากใช้มากเกินไปก็จะทำให้ แรงงานมนุษย์ด้อยความสำคัญลง ด้านค่านิยม สะท้อนให้เห็นว่าคนกรุงเทพฯ รับค่านิยมจากตะวันตก เข้ามาใช้มากขึ้น และยึดติดกับวัตถุนิยม บางครั้งอาจมองข้ามค่านิยมที่ดีงามของคนไทย ด้าน ครอบครัว สะท้อนให้เห็นปัญหาครอบครัวต่าง ๆ ที่เป็นสาเหตุให้เกิดการหย่าร้าง และเมื่อเกิด การหย่าร้างแล้วจะทำให้เด็กมีปัญหา ด้านอาชญากรรม สะท้อนให้เห็นความไม่ปลอดภัยในชีวิตและ ทรัพย์สินของคนกรุงเทพฯ ที่เกิดกับคนทุกเพศ ทุกวัย ด้านเศรษฐกิจ สะท้อนภาพปัญหาเศรษฐกิจ ตกต่ำที่ทำให้ประเทศไทยต้องกู้ยืมเงินจาก กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) เพื่อเข้ามาแก้ไข ปัญหาเศรษฐกิจ และผลจากปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำทำให้คนในสังคมตกงานมากขึ้น ด้านการขยาย บริการทางเพศ สะท้อนภาพของกลุ่มผู้ชายบริการที่มีทั้งเพศหญิง และเพศชาย มาจากหลายสาขา อาชีพ โดยเฉพาะกลุ่มนักศึกษาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพนี้ด้วยความสมัครใจ เพราะต้องการเงินไป ตอบสนองความต้องการทางวัตถุ ด้านการจรรยาบรรณ สะท้อนภาพการจรรยาบรรณตกต่ำเพราะจำนวน รถยนต์ที่เพิ่มขึ้น และการตัดถนนที่ขาดการวางผังเมืองที่ดี ประกอบกับผู้ขับซึ่ขาดระเบียบวินัยจึงทำ ให้การจรรยาบรรณตกต่ำมากขึ้น ด้านการเมือง สะท้อนให้เห็นว่าการปกครองของประเทศไทยยังไม่เป็น ประชาธิปไตยอย่างแท้จริง เพราะรัฐบาลใช้อำนาจเผด็จการในการออกคำสั่ง ประชาชนขาด ความเข้าใจ และละเลยสิทธิหน้าที่ของตน ด้านสิ่งแวดล้อม สะท้อนให้เห็นปัญหาแผ่นดินทรุดตัวใน

เมืองกรุงเทพฯ มาจากการสูบน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ และเพิ่มน้ำหนักบนผิวดิน ส่วนปัญหาควันพิษจากโรงไฟฟ้า เกิดขึ้นเพราะโรงไฟฟ้าไม่ติดตั้งระบบกรองอากาศ ด้านความเชื่อ สะท้อนให้เห็นว่าแม้สังคมจะเจริญด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยแต่คนในสังคมบางกลุ่มก็ยังคงมีความเชื่อด้านไสยศาสตร์และพิธีกรรมอยู่ ด้านศาสนา สะท้อนให้เห็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของพระสงฆ์ที่ปลุกเสกเครื่องรางของขลัง และใบ้หวย เพื่อนำเงินบริจาคมาใช้ตอบสนองความต้องการทางวัตถุ จากภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ ดังกล่าว ทำให้เรื่องสั้นมีบทบาทต่อสังคมหรือผู้อ่านด้านความคิด คือทำให้ผู้อ่านมองเห็นสภาพปัญหาสาเหตุของปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหาต่อไป

จากงานวิจัยที่เกี่ยวกับวรรณกรรมที่ได้รับรางวัลต่าง ๆ สรุปได้ว่า งานวิจัยพวกนี้ส่วนมากเป็นงานวิจัยที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมและวิเคราะห์เนื้อหา กลวิธี คุณค่า อธิพจน์ของวรรณกรรมอย่างดี ได้สะท้อนภาพสังคมและสถานการณ์บ้านเมืองที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยจึงนำไปใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายที่ได้รับรางวัลสุภาวีย์ เทวกุลฯ พ.ศ. 2549-2553